

PARADOKS Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi
PARADOKS Economics, Sociology and Policy Journal

*Yerel Sürdürülebilir Kalkınma ve Kent Konseyleri: Kırşehir
Kent Konseyi Örneği Üzerinden Uygulamalı Bir Çalışma*

*Local Sustainable Development and Town Councils :
Kirsehir Practical Example of a Study on the City Council*

Yrd. Doç.Dr. Mustafa KOCAOĞLU
Ahi Evran Üniversitesi, İİBF,
Kamu Yönetimi Bölümü

Eylül / September 2015, Cilt/Vol: 11, Özel Sayı/ Special Issue : 2, Page: 97-117
ISSN: 1305-7979

© 2005 - 2015

PARADOKS Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi
PARADOKS Economics, Sociology and Policy Journal
Eylül / September 2015, Cilt/Vol: 11, Özel Sayı/ Special Issue : 2
ISSN: 1305-7979

Editör/Editor-in-Chief

Doç.Dr.Sema AY

Editör Yardımcıları/Co-Editors

Doç.Dr.Elif KARAKURT TOSUN

Dr.Hilal YILDIRIR KESER

Uygulama/Design

Dr.Yusuf Budak

Tarandığımız İndexler / Indexes

Yayın ve Danışma Kurulu / Publishing and Advisory Committee

Prof.Dr.Veyssel BOZKURT (İstanbul Üniversitesi)

Prof.Dr.Marijan CINGULA (University of Zagreb)

Prof.Dr.Recai ÇINAR (Gazi Üniversitesi)

Prof.Dr.R.Cengiz DERDİMAN (Uludağ Üniversitesi)

Prof.Dr.Aşkın KESER (Uludağ Üniversitesi)

Doç.Dr.Sema AY (Uludağ Üniversitesi)

Assoc.Prof.Dr.Mariah EHMKE (University of Wyoming)

Assoc.Prof.Dr.Ausra REPECKIENE (Kaunas University)

Assoc.Prof.Dr. Cecilia RABONTU (University "Constantin Brancusi" of TgJiu)

Doç.Dr.Elif KARAKURT TOSUN (Uludağ Üniversitesi)

Doç.Dr.Emine KOBAN (Gaziantep Üniversitesi)

Doç.Dr.Ferhat ÖZBEK (Gümüşhane Üniversitesi)

Doç.Dr.Senay YÜRÜR (Yalova Üniversitesi)

Dr.Zerrin FIRAT (Uludağ Üniversitesi)

Dr.Murat GENÇ (Otago University)

Dr.Hilal YILDIRIR KESER (Uludağ Üniversitesi)

Dergide yayımlanan yazılar- daki görüşler ve bu konudaki sorumluluk yazarlarına aittir. Yayımlanan eserlerde yer alan tüm içerik kaynak gösterilme- den kullanılamaz.

All the opinions wriVen in artic- les are under responsibilities of the authors.

None of the contents published cannot be used without being cited.

© 2005 - 2015

PARADOKS Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi
PARADOKS Economics, Sociology and Policy Journal
Eylül / September 2015, Cilt/Vol: 11, Özel Sayı/ Special Issue : 2
ISSN: 1305-7979

Hakem Kurulu / Referee Committee

Prof.Dr.Veyssel BOZKURT (İstanbul Üniversitesi)
Prof.Dr.Marijan Cingula (University of Zagreb)
Prof.Dr.Recai ÇINAR (Gazi Üniversitesi)
Prof.Dr.Mehmet Sami DENKER (Dumlupınar Üniversitesi)
Prof.Dr.R.Cengiz DERDİMAN (Uludağ Üniversitesi)
Prof.Dr.Zeynel DİNLER (Uludağ Üniversitesi)
Prof.Dr.Hasan ERTÜRK (Uludağ Üniversitesi)
Prof.Dr.Bülent GÜNŞOY (Anadolu Üniversitesi)
Prof.Dr.Erkan İŞİĞİÇOK (Uludağ Üniversitesi)
Prof.Dr.Sait KAYGUSUZ (Uludağ Üniversitesi)
Prof.Dr.Aşkın KESER (Uludağ Üniversitesi)
Prof.Dr.Bekir PARLAK (Uludağ Üniversitesi)
Prof.Dr.Ali Yaşar SARIBAY (Uludağ Üniversitesi)
Prof.Dr.Şaban SİTEMBÖLÜKBAŞI (Süleyman Demirel Üniversitesi)
Prof.Dr.Abdülkadir ŞENKAL (Kocaeli Üniversitesi)
Prof.Dr.Veli URHAN (Gazi Üniversitesi)
Prof.Dr.Uğur YOZGAT (Marmara Üniversitesi)
Doç.Dr.Hakan ALTINTAŞ (Sütçü İmam Üniversitesi)
Doç.Dr.Hamza ATEŞ (Kocaeli Üniversitesi)
Doç.Dr.Canan CEYLAN (Uludağ Üniversitesi)
Doç.Dr.Kemal DEĞER (Karadeniz Teknik Üniversitesi)
Assoc.Prof.Dr.Mariah Ehmke (University of Wyoming)
Doç.Dr.Kadir Yasin ERYİĞİT (Uludağ Üniversitesi)
Doç.Dr.Ömer İŞCAN (Atatürk Üniversitesi)
Doç.Dr.Burcu GÜLER (Kocaeli Üniversitesi)
Doç.Dr.Vedat KAYA (Atatürk Üniversitesi)
Doç.Dr.Ferhat ÖZBEK (Gümüşhane Üniversitesi)
Doç.Dr.Veli Özer ÖZBEK (Dokuz Eylül Üniversitesi)
Doç.Dr.Serap PALAZ (Balıkesir Üniversitesi)
Assoc.Prof.Dr. Cecilia RABONTU (University “ Constantin Brancusi ” of TgJiu)
Assoc.Prof.Dr.Ausra Repeckiene (Kaunas University)
Doç.Dr.Sevtap ÜNAL (Atatürk Üniversitesi)
Doç.Dr.Sevda YAPRAKLI (Atatürk Üniversitesi)
Doç.Dr.Gözde YILMAZ (Marmara Üniversitesi)
Yrd.Doç..Dr.Aybeniz AKDENİZ AR (Balıkesir Üniversitesi)
Yrd.Doç.Dr.Doğan BIÇKI (Muğla Üniversitesi)
Yrd.Doç.Dr.Cantürk CANER (Dumlupınar Üniversitesi)
Doç.Dr.Emine KOBAN (Gaziantep Üniversitesi)
Yrd.Doç.Dr.Ceyda ÖZSOY (Anadolu Üniversitesi)
Doç.Dr.Senay YÜRÜR (Yalova Üniversitesi)
Dr.Zerrin FIRAT (Uludağ Üniversitesi)
Dr.Murat GENÇ (Otago University)
Dr.Hilal YILDIRIR KESER (Uludağ Üniversitesi)

YEREL SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA VE KENT KONSEYLERİ: KIRŞEHİR KENT KONSEYİ ÖRNEĞİ ÜZERİNDEN UYGULAMALI BİR ÇALIŞMA

LOCAL SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND TOWN COUNCILS : KIRSEHİR PRACTICAL EXAMPLE OF A STUDY ON THE CITY COUNCIL

Yrd. Doç.Dr. Mustafa KOCAOĞLU
Ahi Evran Üniversitesi, İİBF,
Kamu Yönetimi Bölümü

Özet:

Sürdürülebilir kalkınmanın söz konusu ilke ve koşullarının yerel düzeyde uygulanabileceği en önemli yönetsel mekanizma ise kent konseyleridir. Kent Konseyleri, kentin kalkınma önceliklerinin ve sorunlarının tanımlandığı ve tartışıldığı demokratik platformlar olarak işlev görmektedir. Kent konseyleri, gerek çok çeşitli kesimleri bir araya getirmesi; gerekse şehrin sorunlarını çok yönlü olarak ele alıp çözüme ulaştıran dinamik yapısı ile önemli bir role sahiptir.

Türkiye’de kent konseyleri yasal altyapıya, 5393 sayılı Belediye Kanunu ile kavuşmuştur. Kanununun 76. maddesinde kent konseylerinin, içinde sürdürülebilir kalkınmanın da olduğu bir takım ilkeleri hayata geçirmeye çalıştığından bahsedilmektedir. 2006 yılında çıkarılan Kent Konseyi Yönetmeliği’nde ise amaç başlığı altındaki 1. bölümünde; görevlerin düzenlendiği 6. maddesinin “b” ve “f” fıkralarında ve çalışma ilkelerinin düzenlendiği 7. maddenin “c” fıkrasında sürdürülebilir kalkınma kavramı, uyulması gereken bir ilke olarak gösterilmiş ve bu ilke doğrultusunda çalışmalar yapılması gerektiği belirtilmiştir.

Bu çalışmada da öncelikle kalkınma, yerel kalkınma ve sürdürülebilir kalkınma kavramlarına ayrıntılı biçimde değinilip temel ilke ve bileşenleri vurgulanmıştır. Ardından kent konseylerinin ulusal ve uluslararası düzeyde temellerine göz atılmış ve sürdürülebilir kalkınma ilke ve bileşenlerinin kent konseyleri açısından ne anlam ifade ettiği gösterilmeye çalışılmıştır. Son olarak Kırşehir Kent Konseyi özelinde sürdürülebilir kalkınmanın hayata geçirilmesine yönelik ne tür girişimlerde bulunulduğu; şayet bu konuda halen bir takım eksiklikler veya uygulama hataları varsa bunların giderilmesi için neler yapılması gerektiği ortaya konmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kalkınma, Sürdürülebilir Kalkınma, Kent Konseyleri

Abstract:

Question of sustainable development principles and conditions, the most important administrative mechanism can be implemented at the local level are the city council. City Councils, serves as democratic platforms for defining and discussing the city’s development priorities and problems. City councils has an important role both for bringing together a wide range of sectors and with their dynamic structure that treats the problems of the city delivers the versatile and finds solution for them.

City councils in Turkey has reached the legal infrastructure with the 5393 Municipal Law. In the 76th Article of the Law, it is mentioned that the city councils is also working to implement a number of principles including the .sustainable development. However, the municipal city councils set forth in the Law “formation, management principles, organs, functions and powers of the working procedures and principles” also released in 2006, “City Council Regulation” was organized. Under the purpose section of the regulation of the title 1 of;

Article 6 of the regulation of the task "b" and "f" clause and in the organization of the working principles of Article 7 of the "c" sustainable development concept in paragraph shown as a principle to be observed and noted that studies should be done in line with this principle.

In this study, at first the development and the local development and the basic principles and components in detail with reference to the concept of sustainable development will be emphasized. Then it will try to be shown at national and international levels of the basic city council and that sustainable development principles and components of what it means in terms of city councils. Lastly specifically of Kirsehir City Council made in what kind of initiatives to sustainable development; if there is still some application errors or omissions in this regard will attempt to demonstrate what needs to be done to eliminate them.

Key Words: *Development, Sustainable Development, City Councils*

1.GİRİŞ

Toplumlar yüzyıllar boyunca, insanlığın gelişimini salt iktisadi kalkınmaya bağlamışlar, yani yalnızca üretim ve tüketim kalıplarındaki artış ve değişimi temel alan bir anlayışı benimsemişlerdir. Bununla birlikte zaman içerisinde, yalnızca iktisadi kalkınmayı esas alan anlayışın söz konusu gelişimi sağlamadığı, insanlığın refahını artırmadığı, iktisadi kalkınma ile birlikte ekonomik, sosyal ve çevresel bir takım amaçların da kendi arasında dengeli bir biçimde hayata geçirilmesi gerektiği görülmeye başlanmıştır. Bu bağlamda ve nihai olarak yine görülmüştür ki kalkınma ekseninde beliren bu değişim, ekonomik temelli ve klasikleşmiş bir kalkınma anlayışı yerine sosyal ve çevresel bir takım ölçütlere dayalı olarak değerlendirilmesi gereken ve sürdürülebilirliği odak noktasına koyan bir kalkınma anlayışının önemsenmesi gerektiğini gözler önüne sermiştir.

Sürdürülebilir kalkınmanın başlıca eylem alanları çevre, ekonomi, yönetsel-kurumsal yapılanma ve sosyal değerlerdir. Çeşitli uygulamalar sonucu ortaya çıkan anlayışla sürdürülebilir kalkınmanın ilkeleri olarak yaşanabilirlik, yaşam kalitesi, adalet, entegrasyon, sorumluluk, katılma ve yetkilendirme; koşulları olarak da demokrasi-katılımcılık, uzun dönemli vizyon, tutarlılık-kararlılık, önceliklerin belirlenmesi, sosyal ve ekonomik maliyetlerin ortak paylaşımı, eğitim ve duyarlılık, işbirliği ve yönetim ile nicelik yerine niteliğe önem verilmesi genel kabul görmektedir.

Sürdürülebilir kalkınma uygulama düzeyinde küreselden yerele çok farklı ölçeklerde hayat bulabilmektedir. Ancak yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda özellikle toplumsal ve çevresel bir temele dayandığı düşünüldüğünde sürdürülebilir kalkınmanın yerel düzeyde uygulanması büyük bir önem arz etmektedir. Yerel düzeyde sürdürülebilir kalkınmanın verimli ve etkin biçimde uygulanmasını kurumsal düzeyde amaç edinen en önemli kurumlardan birisi kent konseyleridir. Kent konseyleri, hem bir kentin sorunlarına çok yönlü ve katılımcı bir yaklaşımla çözüm bulabilen dinamik yapısı; hem de belirgin olarak, o kentin kalkınma önceliklerine uygun bir takım kararların alınmasındaki belirleyici rolü

sayesinde yerel düzeyde sürdürülebilir kalkınmayı gerçekleştirebilmek açısından büyük bir öneme sahiptir.

Kırşehir Kent Konseyi ise gerek yapılanma gerekse de uygulama süreçleri itibariyle dikkati çeken bir örnektir. Kırşehir Kent Konseyi'nde ortak yaşam bilincine, kent kimliğini ve kültürünü korumaya, kent kaynaklarının kullanımı ve çevreyi korumaya ve kadın, çocuk, genç, yaşlı ve engellilerin yaşam standardını yükseltmeye yönelik çalışmalar yürütülmektedir. Böylece doğrudan ve dolaylı biçimde yerel düzeyde sürdürülebilir kalkınma bileşenlerini destekleyici girişimlerde bulunduğu görülmektedir.

Bu çalışmada da öncelikle kalkınma, yerel kalkınma ve sürdürülebilir kalkınma kavramlarına ayrıntılı biçimde değinilip sürdürülebilir kalkınmanın temel ilke ve bileşenleri vurgulanacaktır. İkinci bölümde, kent konseylerinin ulusal ve uluslararası düzeyde temelleri ifade edilecek ve kent konseyleri ile sürdürülebilir kalkınma ilke ve bileşenlerinin aralarındaki ilişki gösterilmeye çalışılacaktır. Son bölümde ise Kırşehir Kent Konseyi özelinde sürdürülebilir kalkınmanın hayata geçirilmesine yönelik ne tür girişimlerde bulunduğu; şayet bu konuda halen bir takım eksiklikler veya uygulama hataları varsa bunların giderilmesi için neler yapılması gerektiği ortaya konmaya çalışılacaktır.

1. KALKINMA ANLAYIŞINDA DEĞİŞİM

Kalkınma kavramı köken itibariyle iktisadi bir yaklaşımla tanımlanmış ve uzun yıllar, bu yaklaşımın da bir yansıması olarak, ülkelerin iktisadi açıdan gelişimini merkeze koyan bir çerçevede hayata geçirilmeye çalışılmıştır. Bu nedenledir ki kalkınma kavramı temelde, gelişmiş ülkelerin elde ettiği ve daha da iyi hale getirmeye gayret gösterdiği, az gelişmiş ve hatta gelişmekte ülkelerin ise henüz tam olarak ulaşamadıkları ancak ulaşmak için uğraştıkları bir gelişmişliği ifade etmek için kullanılmaktadır. Bununla birlikte kalkınma kavramının amacında zaman içerisinde bir takım değişiklikler ortaya çıkmaya başlamıştır. Nitekim geleneksel dönemde gelişme uğruna her şeyin feda edilebilmekteyken modern dönemde kalkınma süreci sorgulanmasına rağmen yine de her konuda sınırsız bir serbestlik

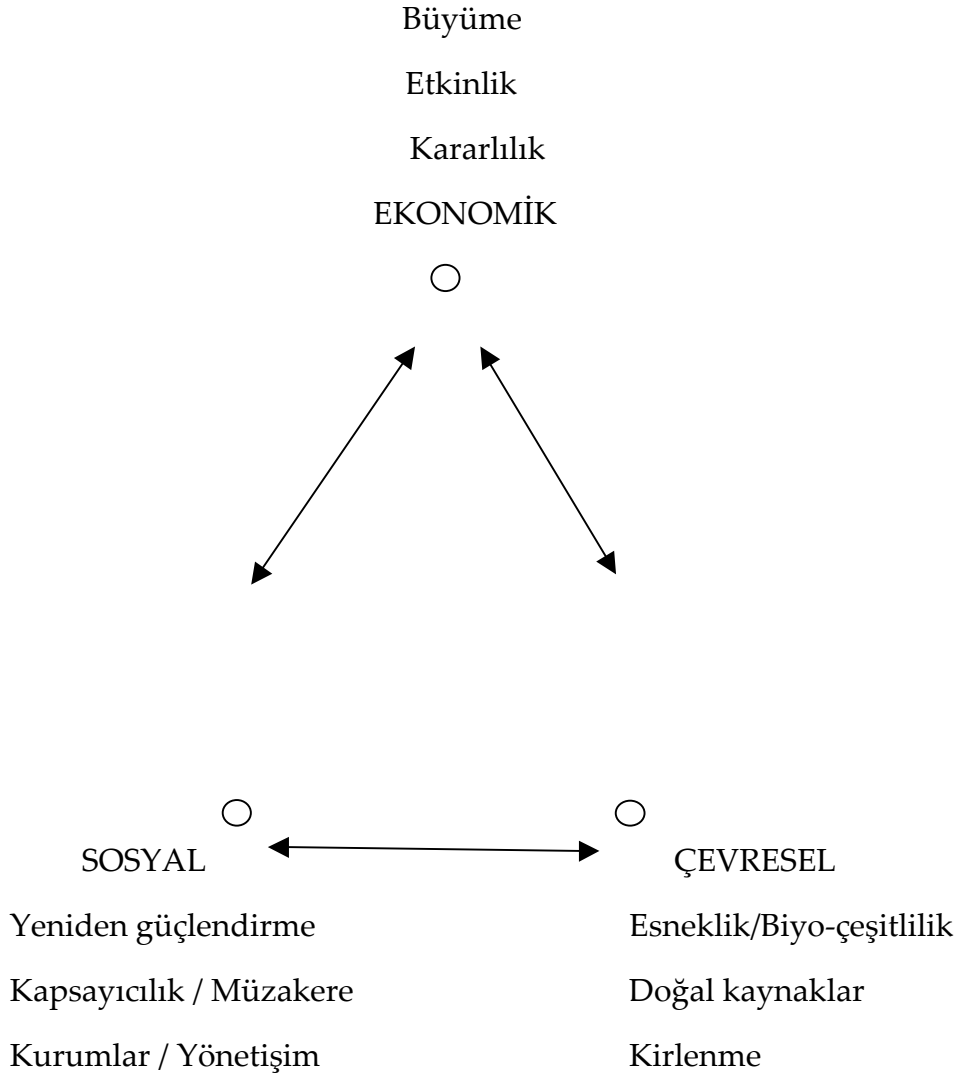
söz konusudur. Günümüzde ise bu konuda belli sınırlar netleşmiştir, toplumla ve çevreyle de uyumlu bir kalkınma anlayışından bahsedilmeye başlanmıştır (Sinemillioğlu, 2009: 249). Dolayısıyla artık kalkınma kavramı ile “ülkenin ekonomik, toplumsal ve siyasal yapılarının değişerek insan yaşamının maddi ve manevi alanda ilerlemesi ve giderek toplum refahının artması” ifade edilmektedir (Tekin, 2011, 38). Bu gerekçeler ile artık kalkınma anlayışının temelinde ekonominin yanı sıra, aynı zamanda sosyal, kültürel, çevresel bazı etkenlerin de yattığı açıkça görülmektedir.

Kalkınma kavramının içeriğinde ve amacında zaman içerisinde ortaya çıkan değişim, kendisini kalkınmanın uygulama ölçeğinde de göstermiştir. Daha önceleri küresel ve ulusal alanda yoğunlaşan kalkınma uygulamaları; daha sonra, ulus-İçi ölçeklerde yani bölgesel ve daha da önemlisi yerel düzeyde hayata geçirilmeye başlanmıştır (Koçak, 2009: 729). Yerel kalkınma, “bölgede, yerelde ya da yörede mevcut olan doğal, ekonomik, kültürel, teknolojik ve beşeri kaynakların kullanılması yoluyla yerel düzeyde sunulan fırsatları, yerel aktörlerin katkısıyla azamiye çıkarmak” şeklinde tanımlanabilir (Çarkçı, 2008: 59). Yerel kalkınmanın temelinde “ekonomik, sosyal ve mekansal gelişmeyi, ulusal ve uluslararası sermaye ile bütünleşme başarısının düzeyine bağlayan anlayış” bulunmaktadır (Doğan, 2009:17-19). Bununla birlikte yerel kalkınma, insan odaklılığa, eşitlikçilik ve kapsayıcılığa ve son olarak da çok boyutluluğa vurgu yapmaktadır (Göymen, 2010:132-133). Nihayet, kalkınma kavramının içerik, amaç ve ölçeğinde meydana gelen değişim, kalkınmanın günümüzde yerel düzeyde ve bahsi geçen ilkeler doğrultusunda daha etkin bir şekilde uygulanabileceğini göstermektedir.

Sürdürülebilir kalkınma kavramı ise farklı açılardan yaklaşıp tanımlanabilen bir kavramdır. Kentbilim Terimleri Sözlüğü'ne göre sürdürülebilir kalkınma, “çevre değerlerinin ve doğal kaynakların savurganlığa yol açamayacak biçimde akılcı yöntemlerle, bugünkü ve gelecek kuşakların hak ve yararları da göz önünde bulundurularak kullanılması ilkesinden özveride bulunmaksızın, ekonomik gelişmenin sağlanmasını amaçlayan çevreci dünya görüşü” olarak tanımlanmıştır (Keleş, 1998: 112). Birleşmiş Milletler Dünya Çevre ve

Kalkınma Komisyonu'nun Ortak Geleceğimiz (Brundtland) Raporu'na göre sürdürülebilir kalkınma, "insanlığın günümüzdeki ihtiyaçlarını, gelecek kuşakların ihtiyaçlarını giderme becerisini tehlikeye atmadan karşılamasını" öngörmektedir (WCED, 1987:8).

Sürdürülebilir kalkınma kavramı bu bağlamda "insan ile doğa arasındaki hassas dengeyi koruyarak, gelecek nesillerin de çevre üzerindeki haklarını gözeterek kalkınma" anlamı taşımaktadır (Kalaycıoğlu ve Göymen, 2010: 113). Bu bağlamda Munasinghe'ye göre sürdürülebilir kalkınma kavramı üç etken çerçevesinde şekillenmektedir. Bunlar çevresel, ekonomik ve sosyal etkenlerdir. Şekil 1'de görülen bu sınıflandırmaya göre, mal ve hizmet tüketimini artırmak yoluyla insan refahını geliştirmeye yönelik uyumlaştırma çabaları sürdürülebilir kalkınmanın ekonomik boyutunu göstermektedir. Temel olarak, ekolojik sistemin bütünlüğü ve esnekliğinin korunmasına odaklanılması, sürdürülebilir kalkınmanın çevresel boyutunu oluştururken sosyal boyut ise temel olarak insan ilişkilerinin zenginleştirilmesi ve kişi ve grup isteklerinin başarılması sürdürülebilir kalkınmanın sosyal boyutuna vurgu yapmaktadır (Munasinghe, 2004).

Şekil 1: Sürdürülebilir Kalkınmanın Temel Öğeleri

Kaynak: (Munasinghe, 2004: 2)

Sürdürülebilir kalkınmanın yerel düzeydeki yansımaları, kalkınma anlayışının mümkün olduğunca yerelde, insan odaklı, insan yaşamına dair her konuda ortaya çıkan bir gelişmişlik durumuna atıf yapmaktadır. Bu noktada tüm bireylere eşit yaklaşan, kapsayıcı bir yerel sürdürülebilir kalkınma uygulamasının belli bir sürece bağlı ve belli aşamalardan geçerek uygulanabilir hale geleceği görülmektedir. İlk aşama yerel düzeyde sürdürülebilir kalkınma bilincinin oluşturulması ve buna yönelik kaynakların tespitinin yapıldığı sosyo-

ekonomik analiz aşamasıdır. İkinci aşama, merkezi ve yerel yönetimler ile sivil toplum kuruluşları ve diğer kesimlerin kalkınma sürecine yönelik olarak uzlaşmasını ve neticesinde de ilgili kesimlerde süreci sahiplenme duygusunun sağlanmasıdır. Üçüncü aşama, SWOT (GZFT), iç ve dış çevre analizleri yoluyla yerel düzeyde sürdürülebilir bir kalkınma stratejisinin belirlenmesidir. Son aşama ise belirlenen kalkınma stratejilerinin uygulanmasıdır (Van Boekel, Van Logtestijn, 2002: 7-8'den aktaran Eroğlu, 2010: 45-46). Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan bir raporda¹ "geniş çaplı kent vizyonunun geliştirilmesi", "bir katma değer olarak, entegre bir yaklaşımın benimsenmesi", "kalıcı etkiye ulaşmak için yatırım ve finansman", "güçlü yerel ve bölgesel ortaklıklar oluşturma", "bilgi sermayesine odaklanmak, deneyim ve know-how değişimini sağlamak ve süreçleri izlemek" gibi sürdürülebilir kalkınmanın yerelde ve kent düzeyinde gerçekleştirilmesi için bir takım unsurlar tespit edilmiştir. (Aydınlı ve Memiş, 2014: 69).

Sonuç olarak görülmektedir ki yerel sürdürülebilir kalkınma, sürdürülebilir kalkınma ile yerel kalkınmanın bir bileşenidir. Yerel sürdürülebilir kalkınma, yerel düzeyde kalkınmanın sağlanması için kaynakların en etkin şekilde kullanıldığı, yerel potansiyellerin kalkınmaya sürecine kanalize edildiği ancak bunlar yapılırken de toplumsal boyutu göz ardı etmeyen ve insanı temel alan, yerel düzeyde tüm kesimlerin katılımını öngören, yalnızca ekonomik değil, çevresel kaygılar da gözetilen bir kalkınma anlayışıdır.

2. YEREL SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA UYGULAMALARININ BİR ARACI OLARAK KENT KONSEYLERİ

Sürdürülebilir kalkınma kavramı, daha önce de ifade edildiği üzere, 1987'de Brundtland Raporu'yla da ortaya çıkan şekliyle; gelecek nesillerin doğal kaynaklardan yararlanma haklarını engellemeden, kaynakları tehlikeye atmadan kalkınma anlamına

¹ Bkz. Promoting Sustainable Urban Development in Europe: Achievements And Opportunities, http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/presenta/urban2009/urban2009_en.pdf. (18.01.2015).

gelmektedir (Jickling, 1994: 232; Beall, 2012: 359). Sürdürülebilir kalkınma kavramının küresel ölçekte dikkat çekerek, bu yönde ilkelerin ve uygulanabilirliğinin ortaya konması ise 1992 yılında Rio'da düzenlenen BM Yeryüzü Zirvesi ile gerçekleşmiştir. Rio Konferansı sonucunda sürdürülebilir kalkınma, tüm insanlığın 21. yüzyıldaki ortak hedefi olarak benimsenmiş; sürdürülebilir kalkınma kavramını hayata geçirmeye yönelik olan ve insanlık için bir dönüm noktası olarak tabir edilen "Gündem 21" başlıklı belge, tüm BM ülkesi üyelerce kabul edilmiştir (Scipioni ve diğ., 2009: 364-365; Bozlağan,2005: 1019-1020; Khator, 1998:1781). 21. yüzyılın gündemini içeren bu bildiri; ekosistemin korunması ve yönetilmesi, insanlığın temel ihtiyaçlarını karşılayarak yaşam standartlarını yükseltmeyi ve daha güvenilir bir geleceği birlikte inşa etmek üzere küresel bir ortaklığın gerekliliğini içermektedir. Ayrıca sürdürülebilir kalkınmanın yerel ve bölgesel ölçekte başlatılarak, yerel halkın katılımıyla bu sürecin gerçekleşmesini hedef almaktadır. Merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasındaki işbirliğinin "yerinden yönetim" ilkesi doğrultusunda gerçekleştirilmesi, hükümetler ile hükümet dışı gruplar arasında konsensüsün sağlanması ve halk katılımının sağlanarak demokratik bir toplum düzeninin yaratılması Gündem 21'in temel dinamiği olmuştur. 28. bölümünde yerel yönetimlerin kent sorunlarını tespit etmeleri, çözüm önerisi sunmaları, uygulamaları ve bu süreçte halk katılımını sağlamaları desteklenmektedir (Atvur, 2009: 232-233; Deniz, 2013: 394-396).

1997'de Türkiye'de uygulanmaya başlanan Yerel Gündem 21 bu çerçevede Kent Konseylerinin oluşmasına da olanak sağlamıştır. Buna bağlı olarak, İçişleri Bakanlığı, Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü tarafından "Türkiye'de Yerel Gündem 21 Yönetişim Ağı Kanalıyla BM Binyıl Kalkınma Hedeflerinin Yerelleştirilmesi" projesi ile ilgili bilgi verilmiş, bu projenin 2007 yılında Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girdiği belirtilmiştir. Proje çerçevesinde, kent konseylerinin kapasitelerinin, yerel düzeyde etkin olarak Binyıl Kalkınma Hedeflerine odaklanacak şekilde geliştirilmesi de hedeflenmiştir (Kutlu, Usta ve Kocaoğlu,2009: 519; Bulut, 2013: 102-103).

Kentteki her kesim ve sektörden bireylerin aynı amaçlar doğrultusunda oluşturdukları bu konseyler, 5393 Sayılı Belediye Kanununun 76. maddesinde de belirtildiği üzere, “kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, saydamlık, hesap verme, sürdürülebilir kalkınma, çevre duyarlılığı, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirme” amacıyla kentle ilgili bütün faaliyetlerde söz sahibi olabilmektedir. Maddenin devamında bu amaçların kentteki ilgili kesimler tarafından yerine getirileceği ifade edilmiştir.

2006 yılında çıkarılan Kent Konseyi Yönetmeliği’nde ise amaç, kapsam, dayanak ve tanımlar başlığı altındaki 1. bölümün, 1 ve 4. maddelerinde yer verilmiştir. Ayrıca, yönetmeliğin, kent konseylerinin görevlerinin düzenlendiği 6. maddesinin “b” ve “f” fıkralarında sürdürülebilir kalkınma ifadesi geçmektedir. Bu fıkralarda kent konseylerine “sürdürülebilir gelişme sorunlarının çözümüne yönelik uzun dönemli bir planın hazırlanması ve uygulanmasını sağlamak” ve “sürdürülebilir kalkınma anlayışına dayalı, kentin kalitesini geliştiren, çevreye duyarlı ve yoksulluğu giderici programları desteklemek” görevleri verilmiştir. Bununla birlikte, çalışma ilkelerinin düzenlendiği 7. maddenin “c” fıkrasında sürdürülebilir kalkınma kavramı, uyulması gereken bir ilke olarak gösterilmiş ve bu ilke doğrultusunda çalışmalar yapılması gerektiği belirtilmiştir. Böylece sürdürülebilir kalkınma, gerek kanun, gerekse de yönetmelik hükümleri doğrultusunda kent konseyleri açısından bağlayıcı ve belirleyici bir konuma gelmiştir.

Kent konseyleri, yalnızca hukuki düzenlemeler açısından değil, belki de bundan daha önemlisi, bir takım somut sürdürülebilir kalkınma ölçütlerinin başarılı bir şekilde hayata geçirilmesi açısından da önemli yapılanmalar olarak görülmektedir. Bu ölçütler, “yoksullukla mücadele ve açlığı ortadan kaldırmak”, “herkesin temel eğitim almasını sağlamak”, “kadınların durumunu güçlendirmek ve toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak”, “çocuk ölümlerini azaltmak ve anne sağlığını iyileştirmek”, “salgın hastalıklarla mücadele”, “çevresel sürdürülebilirlik” ve son olarak da gençler için iş imkanları geliştirmek ve yeni

teknolojilerin kullanılması konusunda özel sektörle ilişkiler bağlamında “kalkınmada küresel ortaklıklar kurulması”dır (Eroğlu, 2010: 50).

Yerel kalkınmanın sürdürülebilir boyutu, yerel kaynaklar üzerinde söz sahibi olan merkezi yönetimin; başta belediyeler olmak üzere yerel yönetimlerin; sivil toplum örgütlerinin, üniversitelerin, meslek odalarının (Kar, 2015) ve yapısı itibariyle bunların her birisini bünyesinde barındırması ve etkileşime sokması beklenen kent konseyleri gibi çok yönlü kurumların iş birliğini ve koordinasyonunu gerekli kılmaktadır. Diğer yandan kentle ilgili meselelerde kent konseyi gibi katılımcı mekanizmalar, kentteki paydaşların sürdürülebilir kalkınmaya yönelik tutum ve pozisyonlarını tartışmaya açma ve söz konusu paydaşların empati kurarak birbirlerini anlamalarına imkan sağlayan bir ortamı mümkün kılmaktadır (Özkaynak ve Adaman, 2005:98).

Sonuç olarak kent konseyleri, ilgili mevzuat hükümleri ve sürdürülebilir kalkınmaya yönelik uygulama ölçütlerinden de anlaşılacağı üzere, bir kentteki kalkınmaya yönelik tüm sorunlara, merkezi yönetim, yerel yönetim, sivil toplum kuruluşları, vatandaşlar ve doğrudan veya dolaylı diğer tüm kesimleri bir araya getirerek işbirliği ve dayanışma içerisinde sürdürülebilir çözümler bulmalarına aracılık eden, yerel düzeyde yönetim ilkelerinin geçerli kılındığı aktif ve dinamik bir yapı özelliği göstermektedir.

3. KIRŞEHİR KENT KONSEYİ: KURULUŞ, YAPILANMA ve YEREL SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA UYGULAMALARI

Bu bölümde öncelikle Kırşehir Kent Konseyi'nin kuruluş ve yapılanmasına kısaca da olsa değinilecektir. Bu kapsamda, Kırşehir Kent Konseyi'nin yürütme kurulundan ve konsey bünyesindeki meclisler ve çalışma gruplarından bahsedilecektir. Bundan sonra, Kırşehir Kent Konseyi örneği üzerinden Kırşehir'de kent konseyi tarafından veya aracılığı ile gerçekleştirilen sürdürülebilir kalkınma uygulamalarına göz atılacaktır.

4.1. Kırşehir Kent Konseyi'nin Kuruluşu ve Yapılanması

2008 yılında kurulan Kırşehir Kent Konseyi, gerek meclisler ve çalışma gruplarının gerekse de yürütme kurulunun oluşumu ve yapılanması açısından önemli bir konumdadır. Kırşehir Kent Konseyi'nde, "Kadın Meclisi", "Gençlik Meclisi" ve "Engelliler Meclisi" bulunmaktadır. Diğer yandan, bir "Emekliler Meclisi" kurulmasına yönelik bir takım girişimler de halen devam etmektedir. Buna ek olarak konsey bünyesinde 8 adet çalışma grubu bulunmaktadır. Bunlar, "Kültür ve Sanat Çalışma Grubu", "Tarım Çalışma Grubu", "Yönetişim Çalışma Grubu", "İletişim ve Medya Çalışma Grubu", "Sağlık Çalışma Grubu", "Spor Çalışma Grubu", "Çevre ve Temizlik Çalışma Grubu" ve "Şairler ve Yazarlar Çalışma Grubu"dur. Diğer yandan, Kırşehir Kent Konseyi yürütme kurulu, Kırşehir Belediye Başkanı, Ahi Evran Üniversitesi Rektörü, İl Genel Meclisi Başkanı, Esnaf ve Sanatkarlar Odası Birlik Başkanı, Ticaret Odası Başkanı ve diğer sivil toplum kuruluşlarının başkanları ve/veya temsilcileri ile bir adet mali müşavir ve iki adet işadamından oluşmaktadır (Kocaoğlu,2014: 7-8). Dolayısıyla yürütme kurulunun geniş kesimleri kucaklayan yapısı; kadın, gençlik ve engelliler meclisleri, "kültür ve sanat", "tarım", "iletişim ve medya", "spor", "sağlık" ve "çevre ve temizlik" alanında örgütlenmiş olan çalışma grupları ile yerel düzeyde sürdürülebilir kalkınmanın uygulanmasına katkı sağlayan bir kent konseyi örneğidir.

Son olarak Kırşehir Kent Konseyi'nin kendi iç işleyişini düzene koymak için sağlam bir hukuki altyapıya da sahip olduğu görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında konseyde her meclisin ve çalışma grubunun ayrı birer yönergesi bulunmaktadır (Kocaoğlu,2014: 8). Bu durum ise konseyin yerel düzeyde sürdürülebilir kalkınma hedeflerini gerçekleştirme noktasında örgütlenme, planlı çalışma, vizyon ve misyon geliştirme, stratejik ve performansa dayalı çalışma hususunda önemli bir konumda olduğu gerçeğini ortaya koymaktadır.

4.2.Kırşehir Kent Konseyi'nde Yerel Sürdürülebilir Kalkınmaya Yönelik Uygulamalar

Kırşehir Kent Konseyi'nde, gerek teorik kısımda Munasinghe (2004: 2) tarafından ortaya konulan ve gerekse de Belediye Kanunu'nda ve Kent Konseyleri Yönetmeliği'nde de hüküm altına alındığı şekliyle ekonomik, sosyal ve çevresel içerikte bir takım yerel sürdürülebilir kalkınma uygulamalarına rastlanılmaktadır. Bu bağlamda Kırşehir Kent Konseyi'nde yerel sürdürülebilir kalkınmaya doğrudan veya dolaylı katkı sağlayacak çalışmalar şunlardır:

- Üniversite-Belediye-Kent Konseyi işbirliği ile "İl Ölçeğinde Sürdürülebilir Kalkınma Eylem Planı"nın hazırlanması.
- Çevreyi koruyarak enerji üretmeyi amaçlayan "bio-enerji" ile ilgili çalışmalar yapılması.
- Enerji tasarrufu ile ilgili bir kitapçık hazırlanıp basılması.
- Üniversite-Kent Konseyi işbirliği ile ulusal katılımlı bir Tarım Çalıştayı düzenlenmesi.
- Üniversite-Belediye-Kent Konseyi işbirliği ile Kırşehir il sınırları içerisinde bulunan ve kuruma tehlikesi ile karşı karşıya olan Seyfe Gölü'nün kurtarılması amacıyla bir komisyon oluşturularak çalışmalar yapılması.
- Üniversite ile birlikte, unutulmaya yüz tutmuş olan Kırşehir'in Reçellik Gülleri'nin yeniden üretilip ekonomiye kazandırılmasına yönelik çalışmalar.
- Halk Sağlığı Müdürlüğü ile birlikte yoksul kesimlere yönelik geniş kapsamlı bir sağlık taraması yapılması.
- Belediye, üniversite ve özel sektör işbirliği ile yabancı dil, bilgisayar, diksiyon ve sportif kurslar açılması.
- Kırşehir'in önemli tarihi mekanlarından Ahi Evran Külliyesi ve Cacabey Medresesi'nin UNESCO Dünya Kültür Mirası Geçici Listesi'ne dahil edilmesi.
- Üniversite-Kent Konseyi işbirliği ile Kırşehir'in "kültür haritası" çıkarılarak şehrin yaşayan tarihinin ortaya çıkarılması.
- Kırşehir'de bulunan bazı tarihi ve turistik mekanların düzenlenerek yeniden turizme kazandırılması (Kulpak Yer Altı Şehri, Kalender Baba Türbesi ve Karakurt Kaplıcaları).

- Üniversite öğrencilerine yönelik olarak Pratik Yaşam Rehberi'nin hazırlanması.
- Belediye ve Kent Konseyi işbirliği ile "yöresel yemek kursu" açılması.
- Kadın istihdamına yönelik olarak "mikro kredi" uygulamasını hayata geçirmek üzere kadınlara yönelik bir bilgilendirme toplantısı düzenlenmesi.
- Kırşehir Kamu Hastaneleri Birliği-Belediye-Kent Konseyi işbirliği ile "Kadın Kanseri" ve "Çocuğum İçin Ne Yapabilirim?" konulu eğitim seminerleri düzenlenmesi.
- Engellilere yönelik, file örme, maket uçak ve el işi kursları açarak engellilerin hem sosyalleşme hem de gelir elde imkanlarının artırılması.
- Engellilere akülü tekerlekli sandalye temini amacıyla Altın Kapak isimli bir kampanya başlatılması.
- Ulusal Ajans ve Ahiler Kalkınma Ajansı (AHİKA) gibi kurumların açtıkları proje başlıkları çerçevesinde kentin verilen parasal desteklerden yararlanması amacıyla sürdürülebilir kalkınmaya yönelik projeler hazırlanması ve uygulanması.
- Ülke içerisinde çeşitli yerlere kültürel, teknik ve mesleki geziler düzenlenmesi.

Yerel sürdürülebilir kalkınmanın en iyi şekilde uygulanabilmesinde anahtar rol oynayan kavramlar, yönetişim ve katılımcılıktır. Kırşehir Kent Konseyi'nde yönetişime dayalı ve katılımcılığı esas alan faaliyetlerin sayısının çok fazla olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, Bunun en büyük kanıtı, daha önce de belirtildiği üzere, gerek üniversite ve belediye ile gerekse de şehirdeki diğer tüm kamu ve sivil toplum kuruluşları ile gerçekleştirilen etkinliklerdir. Üstelik bu etkinlikler, meclisler ve çalışma grupları tarafından, "ortak yaşam bilincini geliştirme", "kent kimliği ve kültürünü koruma", "kent kaynaklarının kullanımı ve çevreyi koruma" niyeti ile gerçekleştirilmektedir. Ayrıca, Kırşehir Kent Konseyi'nde vatandaşların doğrudan katılımına imkan veren bir yapı yerleştirilmeye çalışılmaktadır ancak dikkat çeken nokta, halkın doğrudan katılımını sağlayacak fiziki imkanın yeterli olmamasıdır. Bu konuda alınacak önlemler ile daha etkin bir katılım uygulamasının hayata geçirileceği muhakkaktır. Son olarak, Kırşehir Kent Konseyi, internet ve sosyal medya kullanımı yoluyla yerel sürdürülebilir kalkınma uygulamalarını geniş

kesimlerin de dahil olabileceği bir platforma dönüştürme gayreti içerisinde. Kırşehir Kent Konseyi'nin ayrı bir internet sitesi (kirsehirkentkonseyi.org.tr) bulunmaktadır. Kırşehir Kent Konseyi kendi sitesinde çalışma gruplarının isimleri ve örgütlenme yapıları, yürütme kurulu listesi, kadın ve gençlik meclisi etkinlikleri, kent konseyi haberleri, iletişim bilgileri ve genel kurul toplantılarına yönelik bağlantılar mevcuttur. Son olarak Kırşehir Kent Konseyi'nin gerek "facebook" (<https://www.facebook.com/kirsehirkentkonseyi>) ve gerekse de "twitter" (<https://twitter.com/KirsehirKK>) hesapları bulunmaktadır (Kocaoğlu, 2014: 8 ve 12).

Sonuç olarak, yerel sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlayan uygulamaların büyük çoğunluğu, yerel yönetim ilkelerine de uygun olarak, kentteki diğer bazı kurumlar ile ortaklaşa girişimler şeklinde gerçekleştirilmektedir. Bunun yanısıra, kent konseyinin bu yöndeki uygulamalarının en büyük tetikleyicisi, kent konseyi üst yönetimi başta olmak üzere yine konsey bünyesinde yer alan meclisler ve çalışma gruplarıdır.

5.SONUÇ

İnsanlık, asırlar boyunca kalkınmanın yollarını aramış ve bunun yolunun yalnızca ekonomik olarak gelişmek ile sağlanabileceğini düşünmüştür. Ancak zaman içerisinde anlaşılmıştır ki salt ekonomik bir kalkınma anlayışı, insanlığın refahını artırmamıştır. Toplumların etkin bir şekilde kalkınabilmesi için sosyal ve çevresel bir takım kalkınma bileşenlerinin de söz konusu sürece dahil edilmesi gerektiği görülmüştür. Bu bağlamda ortaya çıkan kavram ise kalkınmayı, salt ekonomik olmaktan çıkartarak farklı unsurları ile değerlendirmeye alan, sürdürülebilir kalkınmadır.

Sürdürülebilir kalkınma küreselden yerele çok farklı ölçeklerde uygulanma imkanı olan bir kavram olarak görülmektedir. Bununla birlikte sürdürülebilir kalkınmanın yerel düzeyde uygulanması, (sürdürülebilir kalkınma yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda özellikle toplumsal ve çevresel bir temele de dayandığı düşünüldüğünde) çok daha büyük

bir anlam ve önem arz etmektedir. Bu noktada kent konseyleri, yerel düzeyde sürdürülebilir kalkınmanın verimli ve etkin biçimde uygulanmasını kurumsal düzeyde amaç edinen önemli kurumlardan birisidir. Kent konseyleri, hem belirgin olarak, bir kentin kalkınma önceliklerine uygun bir takım kararların alınmasındaki belirleyici rolü; hem de o kentin sorunlarına çok yönlü ve katılımcı bir yaklaşımla çözüm bulabilen dinamik yapısı sayesinde yerel düzeyde sürdürülebilir kalkınmayı gerçekleştirebilmek açısından kilit bir öneme sahiptir.

Kırşehir Kent Konseyi'nde ise yerel sürdürülebilir kalkınmanın gerçekleştirilmesine yönelik girişimlere önem verildiği görülmektedir. Konsey bünyesinde kurulan meclislere ek olarak, çevre ve temizlik, sağlık, tarım, kültür ve sanat vb. alanlarda çalışma gruplarının bulunması bunun bir göstergesidir. Diğer yandan gerçekleştirilen yerel sürdürülebilir kalkınma uygulamaları, sürdürülebilir kalkınmanın yerel düzeyde gerçekleştirilmesine kaynaklık eden ilkeler temel alınarak gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda işsizliğin, yoksulluğun azaltılması, dezavantajlı grupların desteklenmesi, sağlık ile ilgili ve çevresel sorunların özellikle önemsendiği görülmektedir.

Kırşehir Kent Konseyi'nde sürdürülebilir kalkınma felsefesine uygun girişimlerin temelinde Kırşehir'de yer alan merkezi yönetim temsilcilerinin, belediye başta olmak üzere yerel yönetim temsilcilerinin, üniversite başta olmak üzere diğer tüm hizmet yerinden yönetim kuruluşlarının ve yerel halkın işbirliği içerisinde hareket etmesinin büyük bir önemi bulunmaktadır. Diğer yandan Kırşehir Kent Konseyi'nde gerçekleştirilen söz konusu uygulamalarda özellikle üst yönetim, meclisler ve çalışma gruplarında gönüllüğü esas alan bir yönetim anlayışının büyük bir rolü bulunmaktadır. Genel olarak bakıldığında sürdürülebilir kalkınmanın yerel düzeyde hayata geçirilebildiğini gösteren uygulamaların kökeninde böylesi bir güdü bulunmaktadır.

Son olarak yerel düzeyde sürdürülebilir kalkınmanın uygulanmasına katkı sağlayan en önemli kurumlardan olan kent konseylerinin, daha geniş çapta projeler ile kentte yaşayan bireylerin bizzat sorunlarının çözümüne hitap eden ve kentin gerçek anlamda kalkınma

önceliklerini gözeten girişimlerde bulunması büyük bir önem taşımaktadır. Kırşehir Kent Konseyi bu yönde önemli bir örnektir ancak gerçekleştirilen uygulamalar yeterli görülmemelidir. Genel olarak kent konseylerinin hem bizzat inisiyatif olarak girişimlerde bulunabilmesi, hem de kentteki çeşitli kesimleri bir araya getirerek sürdürülebilir kalkınmaya yönelik bir sinerji oluşturabilmesi açısından kurumsal olarak güçlendirilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- ATVUR, Sinem (2009), "Yerel Gündem 21 ve Çevre: Antalya Kent Konseyi Örneği", *C.U. Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 35, Sayı 2, s. 231-241.
- AYDINLI H. İbrahim ve MEMİŞ, Levent (2014), "Sürdürülebilir Kentsel Kalkınma ve Katılımı, Mesudiye İlçe Kurultayı Örneği Üzerinden Yeniden Kurgulamak", *KSÜ İİBF Dergisi*, Cilt 4, Sayı 1, s. 65-92.
- BEALL, J. (2012), "Brown Agenda", *International Encyclopedia Of Human Geographys*, (Haz. R. Kitchin ve N. Thrift), UK: Elsevier Pub., pp. 355-361.
- BOZLAĞAN, Recep (2005), "Sürdürülebilir Gelişme Düşüncesinin Tarihsel Arka Planı", *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Yayını, 50. Kitap, İstanbul, s. 1011-1028.
- BULUT, Tahsin (2013), "Şeffaf, Katılımcı ve Etkin Kent Yönetimi İçin Kent Konseyleri", Bursa: Ekin Basın Yayın Dağıtım.
- ÇARKÇI, Akif (2008), "Ulusal Kalkınma İçin Yerel Teklifler, Ulusal Kalkınma İçin Yerel Uygulama Modelleri", İstanbul: Şehir Yayınları.
- DENİZ, Taşkın (2013), "Kentleşme, Yerel Gündem 21 ve Kent Konseyleri", *Turkish Studies*, Volume 8/12 Fall, p. 391-402, Ankara.
- DOĞAN, Ali Ekber (2009), "Ulusal Kalkınma Söylemi ve Yerel Yönetimlerin Disipline Edilmesi", *Ulusal Kalkınma ve Yerel Yönetimler, 4. Ulusal Yerel Yönetimler Sempozyum Bildirileri*, TODAİE Yayını, Cilt-1, s. 15-25.
- EROĞLU, H. Tuğba (2010), "Sürdürülebilir Yerel Kalkınma ve Kent Konseyleri", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 26, Nisan, s 44-55.
- GÖYMEN, Korel (2010), "Türkiye'de Yerel Yönetişim ve Yerel Kalkınma", İstanbul: Boyut Yayıncılık.
- JICKLING, Bob (1994), "Studying Sustainable Development: Problems and Possibilities", *Canadian Journal of Education*, Summer, pp. 231-240.

- KALAYCIOĞLU, Ersin ve GÖYMEN, Korel (2010), "Sürdürülebilir İstanbul İçin Yeni Yönetim Modeli", **Metropolitan Yönetişim**, İstanbul Politikalar Merkezi Yayını, İstanbul.
- KAR, Bülent (2015), "Manisa ve Kentsel Kalkınma", <http://www.yerelsiyaset.com/v4/sayfalar.php?goster=ayrinti&id=258> (Erişim Tarihi: 10.01.2015).
- KELEŞ, Ruşen (1998), **Kent Bilim Terimleri Sözlüğü**, Ankara: İmge Kitabevi.
- KHATOR, Renu. (1998). "The New Paradigm: From Development Administration to Sustainable Development Administration", **International Journal of Public Administration**, Vol. 21, Issue 12, pp.1777-1801.
- KOÇAOĞLU, Mustafa (2014), "Katılımcı Demokrasi Algılaması ve Kent Konseyleri: Kırşehir Kent Konseyi Örneği", **Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi**, Cilt 6, No. 1, s.1-15.
- KOÇAK, Hüseyin (2009), "Yerel Kalkınmaya Katkısı Bağlamında Yerel ve Bölgesel Kalkınma Kuruluşlarının İşlevleri (Avrupa Örnekleri ve Türkiye)", **Ulusal Kalkınma ve Yerel Yönetimler, 4. Ulusal Yerel Yönetimler Sempozyum Bildirileri**, TODAİE Yayını, Cilt-2, s. 727-733.
- KUTLU, Önder, USTA Sefa ve KOÇAOĞLU, Mustafa (2009), "Vatandaş Odaklı/Vatandaşın Odakta Olduğu Yönetim: Kent Konseyleri ve Selçuklu Belediyesi Örneği", **Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi**, 9 (18), Ekim, 2009, ss.507-532.
- MUNASINGHE, Mohan (2004), "Environmental Macroeconomics - Basic Principles", Colombo, Sri Lanka: Munasinghe Institute for Development (MIND).
- ÖZKAYNAK, Begüm ve ADAMAN Fikret (2005), "Sürdürülebilir Bir Kent: Yalova Projesi", **Yerel Kalkınma İçin Ortaklıklar**, Sabancı Üniversitesi İstanbul Politikalar Merkezi Yayını, İstanbul, s. 94-121.
- SCCIPIONI, Antonio, MAZZI, Anna, MASON, Marco ve MANZARDO, Alessandro (2009), "The Dashboard of Sustainability to measure the local urban sustainable development: The case study of Padua Municipality", **Ecological Indicators**, Vol. 9, pp. 364-380.
- SİNEMİLLİOĞLU, M. Oğuz (2009), "Sürdürülebilir Bölgesel Kalkınma ve Türkiye Süreci", **Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi**, Kış, C.8, S. 27, s. 245-268.
- TEKİN, Ahmet (2011), "Küreselleşen Dünyada Bölgesel Kalkınma Dinamikleri, Kamu Politikaları ve Bölgesel Kalkınma Ajansları", **Dumlupınar Üniv Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Sayı 29, Nisan, s.37-48.
- WCED (1987). *Our Common Future*, Oxford, New York: Oxford Uni. Press.
- VAN BOEKEL, Geert., VAN LOGTESTIJN Majon, (2002). "Applying the Comprehensive LED Approach: The Case of Mozambique", **Cooperative Branch International Labour Office**, Geneva, Switzerland.

